

PREGLED SUĐENJA ZA ZLOČIN U TRPINJI

NEPRAVOMOĆNA PRESUDA:

Vijeće za ratne zločine Županijskog suda u Osijeku objavilo je dana 19. prosinca 2014. godine nepravomoćnu presudu, kojom je proglasilo krivima i osudilo svih deset optuženika na kazne zatvora:

Opt. Stevo Pantić 20 godina (čl.120.st.1. OKZ RH i čl.122. OKZ RH) - 2 točke optužnice

Opt. Milisav Atanacković 20 godina (čl.120.st.1. OKZ RH i čl.122. OKZ RH) - 3 točke optužnice

Opt. Milenko Pantić 14 godina (čl.120.st.1. OKZ RH) - 1 točka optužnice

Opt. Đoko Stojić 14 godina (čl.120.st.1 OKZ RH) - 1 točka optužnice

Opt. Zoran Ranković 12 godina (čl.120.st.1. OKZ RH) - 1 točka optužnice

Opt. Zoran Gajanin 14 godina (čl.120.st.1. OKZ RH) - 1 točka optužnice

Opt. Simo Stević 14 godina (čl.120.st.1. OKZ RH i čl. 122.OKZ RH) - 2 točke optužnice

Opt. Željko Vuković 12 godina (čl.122. OKZ RH) - 1 točka optužnice

Opt. Miroslav Kovačević 5 godina (čl.122. OKZ RH) - 1 točka optužnice

Opt. Jerko Mičić 14 godina (čl. 120.st.1. OKZ RH) - 1 točka optužnice

OPTUŽNICA:

Županijsko državno odvjetništvo iz Osijeka podiglo je optužnicu br. K-DO-33/13, od 16. lipnja 2014.

godine¹, protiv deset navedenih optuženika², zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništava, čl. 120.st.1. OKZ RH i kaznenog djela ratnog zločina protiv ranih zarobljenika, čl. 122.OKZ RH.

Opt. Stevo Pantić optužen je za naređivanje protupravnog zatvaranja, ubijanja i nečovječnog postupanja sa civilnim stanovništvom, naređivanje nečovječnog postupanja prema ratnim zarobljenicima, mučenje i ubijanje

Opt. Milisav Atanacković optužen je za nečovječno postupanje i ubijanje civilnog stanovništva, mučenje i nečovječno postupanje prema ratnim zarobljenicima

Opt. Simo Stević optuženi su za nečovječno postupanje i ubijanje civilnog stanovništva, nečovječno postupanje i mučenje ratnih zarobljenika

opt. Željko Vuković optužen je za ubijanje ratnog zarobljenika

Opt. Milenko Pantić, opt. Đoko Stajić, opt. Zoran Ranković, opt. Zoran Gajanin i opt. Jerko Mičić optuženi su za ubijanje civilnog stanovništva

---

¹ Policijska uprava Osječko baranjska dana 12. srpnja 2013. godine podnijela je kaznenu prijavu br. K-35/2013 ŽDO iz Osijeka protiv 15 osumnjičenika zbog osnova sumnje da bi počinili kaznena djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120.st.1. OKZ RH i ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz čl. 122. OKZ RH. Prije podnošenja kaznen prijave, dana 11. Srpnja 2013. Godine, na temelju naloga suca istrage Županijskog suda u Osijeku izvršena je pretraga domova i drugih prostorija, te osobnih vozila Steve Pantića, Milisava Atanackovića, Milenka Pantića, Đoke Stajića, Zorana Rankovića, Zorana Gajanina, Sime Stevića, Željka Vukovića, Zorana Vajića i Jerka Mičića. Svi nabrojani istoga dana su uhićeni osim Zorana Vajića i Jerka Mičića, koji su se nalazili izvan područja RH. Dana 16. Srpnja 2013. Godine, nakon ispitivanja svih osumnjičenika, donesen je nalog o provođenju istrage protiv 15 osumnjičenika zbog osnove sumnje na počinjenje navedenih kaznenih djela.

² Okrivljenici Borislav Držajić, Zoran Vajić, Luka Kršić i Vaskrsije Vasić nedostupni su tijelima kaznenog progona. Protiv njih je određen istražni zatvor, raspisana je međunarodna (crvena) tjeratica i europski uhidbeni nalog. Temeljem odredbe čl. 130.st.3. ZKP protiv njih je istražni postupak prekinut i bit će nastavljen po prestanku razloga koji su doveli do prekida postupka (kada postanu dostupni hrvatskim organima kaznenog progona)

Opt. Miroslav Kovačević optužen je za nečovječno postupanje prema ratnim zarobljenicima

Optuženici Stevo Pantić, Milisav Atanacković, Milenko Pantić, Đoko Stojić, Zoran Ranković, Zoran Gajanin, Simo Stević, Željko Vuković i Miroslav Kovačević uhićeni su dana 11. srpnja 2013. godine i od tada su se nalaze u istražnom zatvoru. Opt. Jerko Mičić uhićen je dana 19. veljače 2014. godine i od tada se nalazi u istražnom zatvoru. Nakon izricanja nepravomoćne presude svim optuženicima je produljen istražni zatvor.

ŽRTVE:

<i>ubijeni civili (rujan 1991. godine)</i>	<i>ubijeni civili (studen 1991. godine)</i>	<i>teški ranjenici, ubijeni (19. studen 1991. godine)</i>	<i>zlostavljeni civili</i>	<i>fizički i psihički zlostavljeni zarobljeni hrvatski branitelji</i>
Anda Budimir (1949)	Katarina Živanović(1938)	Slavko Šantek (1962)	Milica Madžarević (1945)	Marinko Bertić (1956)
Mika Čibarić (1921)	Ružica Živanović (1966)	Željko Galić (1966)	X.Y.	Petar Balen (1954)
Cecilija Čibarić (1929)	Stjepan Godinar	Marinko Dragičević (1963)	Marija Pobran (1926)	Zlatko Gojun (1957)
Stipan Babić (1929)	Fridrih Jung (1915)	Miroslav Gojun (1963)	Soka Kolar (1933)	
Iva Babić (1933)	Anica Marincel	Luka Grujić (1957)	Željko Kolar	
Mato Mađarević (1941)	Katarina Sabači (1908)	Maribel Matičić (1967)	Eugenija Lender (1935)	
Ivan Martić (1924)	Vlado Rehlicki (1940)	Josip Lojdl (1937)	Ana Horvat (1940)	
Ivica Uremović (1959)			Dmitra Horvat (1933)	

Katarina Kuća (1926)			Ištvan Horvat (1930)	
Ana Petrovecki (1921)			Janoš Horvat	
			Stevica Horvat	
			MagdaŠobota (1937)	
			Pavica Mažar (1930)	
			Jeka Belobrajdić (1934) provjeriti	

Ročišta:

Priprema o ročište	Broj ročišta za glavnu raspravu ³	Početak glavne rasprave	Završetak glavne rasprave	Objava presude
06.10.2014.	17 + 1	27.10.2014.	17.12.2014.	19.12.2014.

Svjedoci neposredno ispitani na raspravi:

Br. zaštićenih svjedoka	Br. ugroženih svjedoka	Broj svjedoka optužbe	Broj svjedoka oštećenika	Broj svjedoka obrane	Ukupan broj svjedoka
1	1	32	26	17	77

RASPRAVA⁴:

³ Priprema o ročište održano je dana 6. listopada 2014. godine.

Rasprava je započela 27. listopada 2014. godine, zaključena je 17. prosinca 2014. godine, održano je 17 ročišta za glavnu raspravu (27,28,29. listopada; 3,4,5,10,11,12, 17, 19, 20. studenoga, 8,9,10,15. i 17. prosinca 2014. godine) Ročište zakazano za 2. prosinca 2014. Godine nije održano, uz suglasnost stranaka i sudionika postupka Vijeće za ratne zločine izvanraspravno je saslušalo za taj dan pozvane svjedoke, a zbog zdravstvenog stanja opt. Miroslava Kovačevića (koji je večer prije bio fizički napadnut u istražnom zatvoru, nanesene su mu tjelesne povrede) dogodilo je raspravu.

⁴ Više ne govorimo o fazi glavne rasprave kao dijelu kazneog postupka u kome se u kotradiktornom sučeljavačnju neposredno izvode dokazi. Izmjenama i dopunama ZKP ova faza kaznenog postupka naziva se

Monitorirana je rasprava, od otvaranja do izricanja prvostupanjske nepravomoćne presude.

Rasprava je provedena je primjenom odredbi važećeg ZKP⁵. Nakon otvaranja zasjedanja, objave predmeta rasprave i sastava vijeća⁶, utvrđena je istovjetnost optuženika s uzimanjem njihovih osobnih podataka⁷ i nadopunom postojećih. Svi optuženici su primili optužnicu i izjavili da su razumjeli pouku o pravima⁸. Svi optuženici su izjavili da su razumjeli optužbu, te da se ne smatraju krivim niti za jedno djelo, koje im se optužnicom stavlja na teret⁹. Opt. Željko Vuković i opt. Jerko Mičić branili su se u odnosu na mjesto i vrijeme izvršenja djela, navodeći da se u kritično vrijeme nisu nalazili u Trpinji¹⁰.

Uvodne govore održali su Zamjenik ŽDO iz Osijeka, Punomoćnica oštećene žrtve X.Y., te branitelji optuženika: Milenka Pantića, Đoke Stajića, Zorana Rankovića, Zorana Gajanina, Sime Stevića, Miroslava Kovačevića i Jerka Mičića. Branitelji Steve Pantića, Milisava Atanackovića i Željka Vukovića svoj su uvodni govor održali nakon izvođenja dokaza predloženih od tužitelja. (ŽDO iz Osijeka)¹¹, dana 19. studenoga 2014. godine.

Dokazni postupak započeo je dana 21. listopada 2014. godine, završio je 15. prosinca 2014. godine. Sukladno odredbama ZKP¹² prvo su izvedeni dokazi optužbe, a potom dokazi obrane. Koji dokazi će biti izvedeni na raspravi odlučuje Sud na pripremnom ročištu, određujući mjesto i vrijeme izvođenja svakog pojedinog dokaza. Stoga je na početku dokaznog postupka Predsjednik Vijeća pročitao raspored rasprava, te datume kada će biti izvedeno neposrednim ispitivanjem svjedoka. Isto tako, već na pripremnom ročištu odlučeno je koji materijalni dokazi će biti izvedeni na raspravi, kao i koji će dokazi biti izvedeni čitanjem zapisnika o ranijem ispitivanju svjedoka. Tijekom rasprave Zamjenik ŽDO iz Osijeka predložio je da se pročitaju iskazi iz istrage nekih od svjedoka.

«rasprava». Ovo stoga što ovu fazu kaznenog postupka ZKP/08, dakle kontradiktorno i neposredno raspravljanje sada moguće samo pred prvostupanjskim sudom.

⁵ ZKP, NN 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13

⁶ Čl. 400. ZKP

⁷ Čl. 413.st.1. ZKP

⁸ Čl.413.st.2. ZKP

⁹ Novina ZKP/08 je tome da optuženikovo očitovanje, je o optužnici nije identično onom koje je bilo propisano ZKP/07. Naime, zakonodavac se više ne zadovoljava samo utvrđenjem «ne osjećam se krivim», već sukladno odredbi čl. 376. st.2. ZKP izrijekom propisuje širi općeg očitovanja o optužbi. Optuženik ili njegov branitelj sada trebaju «točno odrediti koji dio optužnice poruču i iz kojih razloga».. Moguće je poricati optužbu u dijelu koji se odnosi na krivnju koja u sebi sadrži element ubrojivosti, namjere i nehaja, svijesti oprotupravnosti; u odnosu na elemente kaznenog djela poricanjem načina počinjenja, vremena ili mjesta počinjenja djela koje se optuženiku stavlja na teret, pitanje isključenja protupravnosti djela.

¹⁰ Poricanje optužbe pitanjem obrane alibijem (mjesto i vrijeme počinjenja djela), sukladno odredbama ZKP/08, treba isticati s navođenjem dokaza već pred optužnim vijećem ako su optuženici bili nazočni sjednici optužnog vijeća. Kako nismo nazočni sjednici optužnog vijeća sa sigurnošću ne znamo je li to učinjeno ili ne. Poricanje optužbe pitanjem obrane alibijem, razumijevajući odredbe ZKP/08 upitno je u fazi rasprave ako se optuženik na to nije pozivao u istrazi (koja je nejavna i koju također ne možemo pratiti), te da li je to poricanje optužbe isticano pred optužnim vijećem.

¹¹ Čl. 417.st.1. ZKP

¹² čl. 419.st.5. ZKP

Objasnio je da na okolnosti o kojima su oni iskazivali dotada ispitani svjedoci na raspravi iznosili svoja saznanja. Osim toga, neki od tih svjedoka su stari i bolesni¹³.

Osim personalnih dokaza (ukupno 77 svjedoka)¹⁴, izvedeni su brojni materijalni dokazi¹⁵.

Tijekom ispitivanja svjedokinje oštećenice X.Y, na prijedlog Zamjenika ŽDO iz Osijeka, s toga dijela rasprave je bila isključena javnost¹⁶.

Pri kraju dokaznog postupka obrana opt. Steve Pantića predložila je psihijatrijsko vještačenje oštećenice. Prijedlog je obrazložen stanjem u kome je oštećenica bila tijekom davanja iskaza na raspravi, na neka pitanja nije odgovorila. Predloženim vještačenjem trebalo je utvrditi da li oštećenica „zbog svog psihičkog stanja i protoka vremena može biti svjedok u postupku i može li vjerodostojno iskazivati“¹⁷.

Zamjenik ŽDO iz Osijeka protivio se tom prijedlogu, navodeći da je prijedlog „apsolutno neprikladan i nevažan s obzirom na torturu koju je svj. X.Y. prošla, jer je iz zarobljeništva puštena tek 1992. Godine i čudno je što je uopće imala snage doći svjedočiti u ovom postupku pred deset optuženika u ovoj atmosferi. Predloženi dokaz nema nikakve važnosti za ovaj postupak budući X.Y. nema nikakvu psihijatrijsku dijagnozu i provođenjem istog predstavljalo bi dodatno šikaniranje i stigmatizaciju X.Y...“¹⁸

Vijeće za ratne zločine Županijskog suda u Osijeku odbilo je ovaj prijedlog kao neprikladan i nevažan.

Mislimo da se ovdje moglo pozvati i na praksu iz postupaka MKSJ¹⁹.

Zaštićeni svjedok ispitan je dana 4. studenoga 2014. godine. Mjere zaštite određene su mu temeljem primjenom odredbi Zakona o zaštiti svjedoka.

Ugroženi svjedok je ispitan dana 5. studenoga 2014. godine, posredstvom audio video uređaja, tijekom ispitivanja lik i glas svjedoka bili su izmijenjeni, svjedok

---

¹³ Raspravni zapisnik ŽS Osijek, br. K-rz-4/2014, od 12. studenoga 2014. godine, str. 2

¹⁴ U istrazi su saslušana 103 svjedoka.

¹⁵ Između ostalih pročitano je iskaz svjedoka Ilije Mirkića, koga je ispitalo sudac istrage Županijskog suda u Vukovaru, dana 18. travnja 2011. godine. Branitelji svih optuženika stavili su primjedbu na provedeni dokaz, prigovarajući da je iskaz pribavljen prije početka ovoga kaznenog postupka, stoga, sukladno odredbi čl. 431. ZKP nije mogao biti izveden kao dokaz. Isto tako, prigovorili su da je dokaz neprovjerljiv, jer je Ilija Mirkić u međuvremenu umro. Nadalje, pročitani su zapisnici o pretrazi doma i potvrde o oduzetim stvarima od optuženika; ličenička dokumentacija na ime oštećenika (Zlatka Gojuna, Petra Balena, Marinka Bertića); potvrde Štab TO Trpinja; analitička obrada obavljenih telefonskih kontakata; preslike kartona i osobnih iskaznica i fotopreslike iz knjiga nestali osoba na ime Željka Galića i Slavka Šanteka; protokoli na ime žrtava; popis žrtava; fotografije žrtava; smrtne listove na ime žrtava; fotodokumentacija izvršenog očevida; smrtni list na ime Đorđa Vukajlovića; izvršen je uvid u izvode iz kaznene i prekršajne evidencije na ime svih optuženika. Izvršen je uvid u CD sa snimkama intervjua Bore Držajića; CD s dokumentacijom iz Baze podataka MKSJ dostavljen preko časnice za vezu DORH-a; CD s dokumentacijom iz Baze podataka MKSJ dostavljen od Tranzicijskog tima; CD s dokumentacijom o nestalim osobama dostavljen od Ministarstva branitelja RH.

¹⁶ Čl. 292.st.4. ZKP

¹⁷ Raspravni zapisnik br. K-rz-4/2014, od 15. Prosinca 2014. Godine, str. 9

¹⁸ Raspravni zapisnik br. K-rz-4/2014, od 15. Prosinca 2014. Godine, str. 10

¹⁹

Pravilo 96.st.1. Pravilnika o postupku i dokazima MKSJ, predmet «Foča», opt. D. Kunarac i dr - «Nalog raspravnog vijeća o vještacima obrane» ; predmet zločina u logoru Čelebić (opt. Z. Mucić, H. Delić i E. Landžo); predmet zločina u logoru Omarska (opt. D. Tadić); predmet gdje je bio optužen A. Furundžija

se tijekom ispitivanja nalazio u prostoriji, koja je prostorno odvojena od sudnice u kojoj je održana glavna rasprava²⁰. Ugroženi svjedok je upozoren da nije dužan odgovarati na pitanja vezana za svoj identitet, obitelj i u svezi njegove djelatnosti u inkriminirano vrijeme.

Dana 2. prosinca 2014. godine, Vijeće za ratne zločine Županijskog suda u Osijeku, izvanraspravno je saslušalo šest pozvanih svjedoka, a raspravu je odgodilo za 8. prosinca 2014. godine. Toga dana iz istražnog zatvora je doveden opt. Miroslav Kovačević u vidno lošem zdravstvenom stanju. Večer prije bio je napadnut u istražnom zatvoru od jednog zatvorenika. Opt. Miroslav Kovačević odveden je iz sudnice u jednu od prostorija Suda, gdje ga je pregledao prof.dr.sc. Mladen Marcikić, sudsko medicinski vještak, koji je utvrdio da Optuženik nije spreman i sposoban sudjelovati na tom ročištu²¹. Napad, kako su Vijeće i optuženikov Branitelj, naveli, nije imao veze niti s nacionalnom pripadnošću opt. Miroslava Kovačevića, a niti s djelom koje mu se stavlja na teret. Naveli su da ga je napao zatvorenik koji je sebi u drugom postupku želio osigurati bolji status. Zapisnici s iskazima izvanraspravno saslušanih svjedoka pročitani su na ročištu održanom dana 8. prosinca 2014. godine.

Svi optuženici i njihovi branitelji, u više navrata, su predlagali da se pozove i ispita kao svjedok Slobodan Radovanović, koji je u kritično vrijeme bio komandir Odeljenja milicije u Trpinji. Opt. Zoran Ranković je iznoseći svoju obranu rekao da mu je neshvatljivo da čovjek koji je predao civile u ovom postupku ne bude ispitan. Rekao je da je Slobodan Radovanović bio odgovoran za civile.

Zamjenik ŽDO iz Osijeka protivio se ispitivanju toga svjedoka, stoga što je Slobodan Radovanović bio pozivan tijekom istrage, kada je odbio dati iskaz i uz sve mjere zaštite. Svoje odbijanje je opravdao strahom za sigurnost i život sebe i članova svoje obitelji.

Vijeće za ratne zločine je odbilo kao nevažan prijedlog za ispitivanje Slobodan Radovanovića, budući da je činjenično stanje u pogledu činjenica u dovoljnoj mjeri utvrđeno i izvođenjem toga dokaza ne bi se utvrdile nove bitne činjenice.

Svi optuženici i njihovi branitelji stavljali su prigovore na iskaz zaštićenog svjedoka, kao i na iskaz ugroženog svjedoka „Bosut“.

Prigovori na iskaz zaštićenog svjedoka: iskaz svjedoka s glavne rasprave suprotan je njegovim ranijim iskazima; u suprotnosti je s iskazima već ispitanih svjedoka; na istinitost njegova iskaza, jer na pitanja Zamjenika ŽDO iz Osijeka odgovara detaljno, a na pitanja branitelja odgovara da se ne sjeća.

Prigovori svih branitelja, osim Braniteljice opt. Zorana Rankovića, koja nije imala primjedbi na iskaz ugroženog svjedoka „Bosut“, su: iskaz je neistinit; neprovjerljiv; suprotan izvedenim dokazima; „da isti ne iskazuje o svojim saznanjima nego čita pripremljen odgovor, ne odgovara na konkretna pitanja obrane, da se ne sjeća bitnih detalja, a sjeća se nebitnih detalja što samo govori u prilog njegovoj neuvjerljivosti“²².

Prigovor «da isti ne iskazuje o svojim saznanjima nego čita pripremljen odgovor...» nije običan prigovor na iskaz svjedoka. Ozbiljnost toga prigovora, mišljenja smo, trebalo je posebno ispitati, utvrditi osnovanost ili neosnovanost

---

²⁰ Čl. 297.st.1. ZKP

²¹ Zapisnik s glavne rasprave ŽS Osijek od 2. prosinca 2014. godine, str. 9.

²² Zapisnik s glavne rasprave ŽS Osijek od 5. studenoga 2014. godine, str. 6

toga prigovora, te odlučiti što i kako dalje nastaviti raspravu, ima li mjesta za izricanje opomene ili drugih mjera,...?²³

Optuženici su ispitani na ročištima održanima dana 8, 9. i 10. prosinca 2014. godine²⁴. Iznoseći svoje obrane svi optuženici su iskazali da nisu počinili djelo koje im se stavlja na teret, da nisu zlostavljali, tukli ili ubijali civile. Rekli su da nisu čuli za pojedine žrtve, niti su ih vidjeli. Opt. Milisav Atanacković je rekao da suosjeća sa svima koji su nekoga izgulili. Opt. Zoran Ranković je rekao da bi volio znati što se dogodilo osobama koje su bile zatočene u Trpinji, zna po srodnicima kojim je nestao brat koliko je to teška situacija.

Tijekom prvostupanjskog postupka, na žalost, nije se došlo do novih podataka o mogućem mjestu pokopa žrtava, civila i ratnih zarobljenika - ranjenika iz «Borovo Commercea». Opt. Zoran Ranković, u svojoj obrani, između ostalog, je rekao: „Ta je priča o civilima u selu bila zabranjena u to vrijeme kao što je zabranjena i danas“²⁵.

Očito da, niti 23 godine nakon počinjenog zločina, oni koji znaju gdje se nalaze posmrtni ostaci žrtava, nemaju snage, volje, a niti ljudskog suosjećanja za žrtve i članove njihovih obitelji. Tijekom dokaznog postupka rečeno je da su tijela žrtava iz primarne grobnice prevožena u smjeru mjesnog groblja. Osim te informacije, iz medija i iz drugih izvora, čula se informacija da su posmrtni ostaci žrtava, nakon što su ekshumirani iz primarne grobnice, bačeni u Dunav.

Osim dva optuženika, ostali optuženici nisu iskazali žaljenje zbog sudbine žrtava. Unatoč tvrdnji da nisu počinili zločin koji im se stavlja na teret, ljudsko suosjećanje za patnje, stradavanje i sudbinu, kako ubijenih tako i preživjelih žrtava, očekivana je reakcija svakog čovjeka.

U Trpinji su izvršena mučenja, zlostavljanja, ponižavanja, seksualna zlostavljanja, silovanja. Civili s Trpinjske ceste, uhićeni u rujnu 1991. godine, bili su zatočeni, zlostavljani, mučeni, neke žrtve silovane i nad njima je vršteno seksualno zlostavljanje, više dana. Iz te grupe deset je žrtava ubijeno. Osim te grupe civila, još jedna grupa civila je dovedena i zlostavljana, mučena. Iz te grupe sedam civila ubijeno je u studenom 1991. godine.

Osim civila, u Trpinji su, nakon što su zaustavljeni autobusi i kamioni, koji su vozili ranjenike i ratne zarobljenike iz «Borovo Commercea», zlostavljani i nestali ratni zarobljenici - ranjenici. O evakuaciji iz «Borovo Commercea», transportu, postupanju sa zarobljenicima, atmosferi, zlostavljanju ratnih zarobljenika - ranjenika, iskazivali su svjedoci - preživjeli pripadnici policije iz PU Varaždineke i PU Čakovačke.

Preživjele žrtve oštećenici iskazivali su o zlostavljanjima koja su preživjeli, kao i o stradavanju žrtava, koje se do danas vode kao nestale. Iskazivali su oštećeni

---

²³ praksa MKSJ - «Međunarodna krivična praksa», autori : John R.W.D. Jones (magistar prava, Lincoln's Inn, odvjetnik) i Steve Powles (magistar prava, Middle Temple, odvjetnik), izdavač Fond za humanitarno pravo, Beograd, 2005. godina

²⁴ Opt. Stevo Pantić i opt. Milisav Atanacković tijekom istrage koristili su zakonsku mogućnost obrane šutnjom. Ostali optuženici su iznosili obranu u istrazi.

²⁵ Zapisnik s glavne rasprave ŽS Osijek od 9. prosinca 2014. godine, str. 4

Milica Mađarević²⁶, Petar Balen, Marinko Bertić, Dmirta Horvat, XY²⁷, kao i drugi oštećenici

Zaštićeni svjedok i ugroženi svjedok „Bosut“, u svojim iskazima navodili su imena osoba, koje su zlostavljane u zatvoru u Trpinji; o postupanju sa ranjenicima dovezenim iz Borovo Comercea dana 19. studenoga 1991. godine; navodili su imena optuženika pri opisivanju zlostavljanja i mučenja konkretnih žrtava²⁸.

---

²⁶ Tako je svjedokinja Milica Mađarević tijekom istrage, između ostalog, rekla: „Svi su bili smješteni u jednoj prostoriji u centru sela i zna da je bilo točno 14 zatvorenih osoba, čuvali su ih naoružani stražari, te su po noći jednu po jednu osobu odvodili u neku zasebnu prostoriju i tu su ih ponaosob ispitivali. Sjeća se da je prva na ispitivanje odvedena Anđa Budimir. Ispitivali su je gdje su joj sinovi, nazivali su je ustaškom kurvom, maltretirali i zlostavljali na sve moguće načine. Tukli su je palicom po leđima, vratu i prsima“. Svjedokinji je to pričala Anđa Budimir nakon što su je vratili s ispitivanja. „Nakon Anđe Budimir u prostoriju za ispitivanje je pozvan Mato Mađarević. Među tim osobama koje su provodile ispitivanje bili su Simo Stević, Boro Držajić i još dvije tri osobe kojima ne zna ime. Poslije Mate je ona pozvana na ispitivanje. Prilikom ispitivanja su je vrijeđali, prijetili, govorili da je ustaška kurva, zastrašivali udarajući palicom o stol i pucajući iznad glave.“.... „Zna da su u toj prostoriji prilikom tih ispitivanja zarobljenike tukli Vaskrsije Vasić, Simo Stević i Boro Držajić“.

„Nadalje, Milica Mađarević u svom iskazu navodi da su zlostavljanja vršena intenzivno i noću i danju, da nju nisu fizički zlostavljali, ali su je stalno vrijeđali i dirali po intimnim dijelovima tijela. Tjerali su je, kao i ostale zarobljene civile da pjeva: „Od Topole sve do Rane Gore“, „Druže Tito mi ti se kunemo, ustaša si, mater ti jebemo“, „Od Vukovara pa do Knina sve je Srbin do Srbina“. Sjeća se da je Anđa Budimir odbila pjevati navedene pjesme, te je odvedena u posebnu prostoriju za ispitivanje, gdje su je tukli. Kada se vratila bila je sva raščupana i uplakana. Zna da su tada u sobi za ispitivanje bili opt. Simo Stević i Vaskrsije Vasić. Zbog svih ti zlostavljanja Anđa Budimir je jedne noći pokušala izvršiti samoubojstvo u zatvoru. Zbog toga je u prostoriju došao opt. Simo Stević, te ljut, zbog pokušaja samoubojstva Anđe Budimir, udario je šakom po licu Miku Čibarića, a anđi Budimir naredio da pije krv koja je Milki Čibariću curila iz razbijenog nosa pri tome govoreći: „Pij kurvo ustašku krv, jer si vikala da se hoćeš napiti srpske krvi“.

²⁷ Oštećenica X.Y. u istrazi je rekla: „Zajedno sa Ružicom i Katarinom Živanović odvedenaje u Trpinju, tamo su je neki ljudi tukli i ispitivali. Nije vidjela kuda su odveli Katarinu i Ružicu Živanović, a nju su tukli u nekom hangaru. Prisiljavali su je da prizna da je ubijala srpsku djecu, da im je sjekla prste i tjerali je da pokaže mjesto gdje ih je pokopala. Za vrijeme ispitivanja i zlostavljanja ruke su joj bile vezane liscama, na taj način su je zlostavljali i ispitivali nekoliko da na i zna da je tom prilikom bila i silovana. Bila je u toj mjeri izmučena da se više ne može sjetiti na koji su je način silovali i da li ju je silovala jedna osoba ili više njih, a o svemu tome joj je jako teško pričati. Iz Trpinje su je odveli u Dalj, a nakon toga u logor u Sremskoj Mitrovici“. (iskaz iz istrage sadržan u Optužnici ŽDO iz Osijeka, br. K-DO-33/13 od 16. Lipnja 2014. Godine)

Na glavnoj raspravi održanoj dana 21. listopada 2014. godine, svjedokinja X.Y. potvrdila je, nakon što joj je iskaz iz istrage, na njezinu molbu, pročitan, da je to njezin iskaz i da kod istoga ostaje (raspravni zapisnik ZS Osijek)

²⁸ Iskazi iz istrage i iskazi dani na raspravama (raspravni zapisnici ŽS Osijek od 4. studenoga 2014. godine - iskaz Zaštićenog svjedoka, 5. studenoga 2014. godine - iskaz ugroženog svjedoka „Bosut“)